

BORD DWAR IL-KONTROLL TA' KIRI TA' RABA

**MAGISTRAT DR.
GIOVANNI GRIXTI**

Seduta tad-19 ta' Jannar, 2010

Rikors Numru. 7/2001/1

Leonard u Josephine Calleja.

vs

Vestru Agius

Il-Bord

Ra r-rikors promutur:

“Illi huma jikru lill-intimat Vestru Agius ir-raba maghruf bhala ‘Habel tas-Saqwi’ fil-limiti tar-Rabat, tal-kejl circa sitt itmiem bil-kera ta’ tmien liri (Lm8) fis-sena l-iskadenza li jmiss taghlaq fil-15 t’Awissu, 2001;

Illi huma ghandhom bzonn l-istess raba’ ghall-uzu taghhom billi huma bdiewa ‘full-time’ u ghandhom bzonn ghall-ghijxien taghhom u hekk ir-raba’ jithalla f’idejn l-intimat r-rikorrenti ha jsofru pregudizzju aktar minn dak ta’ l-intimat;

Kopja Informali ta' Sentenza

Ghaldaqstant l-eseponenti jitolbu bir-rispett lil dan l-Onorabbli Bord joghgbu jawtorizzahom jirriprendu l-pussess tal-fuq imsemmi raba, jordna l-izgumbrament lill-istess raba tal-intimat fuq imsemmi u jillikwida kwalsiasi kumpens dovut lill-istess intimat in konnessjoni mal-istess zgumbrament

Ra wkoll ir-risposta tal-intimat fejn qed jiddikjaraw:

Illi in linea preliminari l-azzjoni hija irritwali stante illi l-azzjoni ma gietx ippreceduta minn interpellanza skond il-ligi;

Subordinament u minghajr pregudizzju, l-esponent huwa bidwi full-time u l-uniku mezz t'ghajxien tieghu huwa mill-biedja u kwindi jekk jigi zgumbrat mill-ghalqa se jsoffri pregudizzju aktar milli jistghu issofru l-imsemmija Leonard u Josephine Calleja.

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.”

Semgha l-provi;

Ra l-atti kollha tar-Rikos;

Ikkonsidra:

Illi preliminarjament, l-intimat ecepixxa l-irritwalita tar-rikors promotur stante li dan ma kienx precedut minn interpellanza skond il-ligi;

Illi fil-verbal tas-seduta tat-22 ta' Novembru 2002, jirrizulta li l-intimat irrinunzja ghal din l-eccezzjoni u kwindi l-Bord qed jastjeni milli jiehu konjizzjoni ulterjuri taghha;

Ikkonsidra:

Illi fil-mertu l-Bord ezamina x-xhieda in konformita' mal-*iter procedurali* skond l-insenjament tal-Qrati taghna kif ravvizat fis-sentenza moghtija fit-3 ta' Novembru 2004 mill-Qorti tal-Appell fl-ismijiet **Grezzju Caruana et vs**

Giuseppe Degabriele Rik 12/1993, fejn l-istess Qorti ccitat s-sentenza fl-ismijiet **Jane armla minn John Mary Calleja et vs Francesco Calleja et deciza 6.10.2000**. F'dawk il-kawzi li jkollhom bhala talba dak kontemplat fl-artikolu 4(2)(a) tal-Kap 199, il-Bord ghandu l-ewwel ikun sodisfatt illi s-sid tar-raba' kien jehtiegu biex ikun uzat ghal skopijiet agrikoli minnu personalment jew minn xi membru tal-familja. "Din il-prova kellha ssir qabel kollox u fl-ewwel lok minn sid il-kera;" Il-kerrej imbaghad ghandu jipprova li r-raba' huwa fond importanti ta' l-ghixien tieghu u tal-familja tieghu; Jekk dan l-element ikun sodisfacentement pruvat mill-kerrej, il-Bord ghandu jikkonduci ezami komparattiv li l-ligi tesigi biex ikun sodisfatt li l-kerrej kien ser ibati aktar minn sid il-kera jekk ir-rikors ikun milqugh.

Illi dwar l-ewwel test, ir-rikorrenti qalu li huma jghixu unikament mill-qliegh li jaghmlu mir-raba'. Leonard Calleja jirrizulta li huwa *full time farmer*. Il-familja tar-rikorrenti tikkompreni zewg ulied li jghixu magghom. Ir-rikorrenti jahdmu hamsa u tletin tomna raba li huwa mikri lilhom mill-Ufficcju Kongunt. Minn dan l-ammont huma kellhom icedu ghaxart itmiem lil wiehed minn uliedhom sabiex dan jakkwista l-ktieb tar-raba la darba ghalq it-tmintax-il sena u beda jahdem ukoll bhala *full time farmer*. Inoltre, r-rikorrenti ressqu xhieda biex jikkonfermaw li dan ir-raba' jirraprezenta l-uniku introjtu tal-rikorrenti (xhieda ta' Emanuel Grech fol.37 u Saviour Cutajar fol.43). Kienu ezebiti ukoll kopji tar-*returns* tat-taxxa in sostenn tad-dikjarazzjoni tar-rikorrenti.

L-intimat allega li r-rikorrenti ghandu bejn 70 u 80 tomna raba' u dawn jahdimhom kollha, kif ukoll li jrabbi l-bhejjem u jbiegh il-halib u l-gbejniet u li sa ffit ilu kien ukoll irabbi c-canga u jbig il-prodott il-biccerija. Din id-dikjarazzjoni, izda, baqghet mhix pruvata u meta in kontro-ezami, r-rikorrenti kien rinfaccjat b'dan is-suggeriment huwa innega. Ghalhekk din l-allegazzjoni ma hi ta' ebda utilita f'dawn il-proceduri stante li mhix pruvata meta din saret biex timmina l-htiega tar-rikorrenti ghal dawn it-tmint itmiem raba' tenut kont li allegatament ghandu 80 tomna ohra minn fejn jghix.

Ezamintata din ix-xhieda u d-dokumenti vantati , il-Bord huwa tal-fehma li r-rikorrenti issuperaw l-ewwel test billi huwa konvint li l-istess rikorrenti ghandhom il-htiega ta' dan ir-raba' ghall-usu personali tagghom jew tal-familja tagghom;

Illi t-tieni test jincidi fuq il-htiega ingenti tal-intimat bhala fonti importanti ghall-ghixien tieghu u l-familja tieghu. Minn dak enuncjat fis-sentenzi fuq citiati, din il-provi tinkombi lill-intimat u a propozitu ta' dan, l-Bord ezamina ix-xhieda mressqa minn Vestru Agius li jirrizulta li hu *part time farmer*. Fl-affidavit tieghu a fol 168 jghid illi f'dan ir-raba ikabbar diversi prodotti ghall-bejgh lill-konsumatur. L-intimat ghadu l-vann tieghu *impressed* mal-Gvern bir-rata ta' Lm4000 fis-sena. Il-Bord jifhem b'dan illi l-intimat ghandu vann kommess ghas-servizzi tal-Gvern u hu jagixxi ta' xufier tal-istess vann. Dan huwa ix-xoghol principali tieghu. Huwa qal li l-ispejjez biex jippresta dan is-servizz jammontaw ghal madwar Lm2000 fis-sena konsistenti f'diesel, manutenzjoni u bolla [tas-sigurta' socjali]. L-intimat iddikjara dan mhux bizzejjed biex jghix u l-ghixien tieghu jaghmlu mill-bejgh tal-prodott li jkabbar fir-raba' in kwistjoni. Oltre dan ir-raba' in kontestazzjoni li jlahhaq ftit anqas minn sebat itmiem, l-intimat ghandu ukoll hmistax-il tomna minnu koltivati li minnhom ghaxart itmiem huma liberi u franki. Aktar tard l-intimat jghid li b'kollox ghandu 26 tomna. Jidher li mir-raba' in kwistjoni, bejn tomna u nofs u tomnejn ikunu mizrugha bil-patata, tadam, pastard u wicc simili ghaliex ir-rimarrenti ma jistghax jinzergha hlief bil-qamh minhabba n-natura tieghu. Huwa jghid li mir-raba' kollu jikkalkola li jaghmel qliegh ta' mitt lira kull tomna;

Illi minn ezami ta' dan kollu li gie a konjizzjoni tal-Bord qatra wara qatra fid-deposizzjonijiet varji tal-intimat, jirrizulta li dan ir-raba' mhux fonti importanti ghall-ghixien tieghu. L-introjtju principali tieghu huwa generat mill-attivitá li jippresta lill-Gvern bill vann jew truck tieghu li jrid jaghmel fil-hinijiet normali ta' xoghol. Ir-raba' in kwistjoni jintuza kwantu ghal cirka tomnejn ghaz-zrigh ta' patata, pastard u frott simili filwaqt li r-rimarrenti ghall-qamh u minn dan kollu huwa kalkolat li jdahhal madwar mitt lira

Kopja Informali ta' Sentenza

minn kull tomna. Tenut kont li l-intimat ghandu impjeg fiss mal-Gvern kif ukoll li jekk jittihidlu dan ir-raba huwa jivdallu tmintax-il tomna ohra saqwi, ir-raba' mertu tal-kawza m'ghandux jitqies bhala fonti importanti ghall-ghixien tieghu u ghalhekk ma kienx superat it-tieni test kif ravvizat fl-insenjament tas-sentenzi fuq citati;

Ghal dawn il-motivi, jilqa' t-talba tar-rikorrenti u jawtorizzahom jirriprendu r-raba' fuq deskritt u dan wara l-15 t'Awissu 2010. Stante li ma hemm l-ebda benefikat f'dan ir-raba, ma jakkorda ebda kumpens lill-intimat;

Bl-ispejjez kontra l-intimat.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----